

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО»

ЮРИДИЧНА ОСІНЬ 2013 року

Збірник тез доповідей та наукових повідомлень
учасників всеукраїнської
науково-практичної конференції
молодих учених та здобувачів

14 листопада 2013 р.

УДК 340(043.2)
ББК 67я431
Ю 70

Адреса редакційної колегії:
НУ «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»,
вул. Пушкінська, 77, Харків, 61024, Україна

Тези друкуються мовою оригіналу, відображають позицію автора,
який несе відповідальність за зміст

Юридична осінь 2013 року : зб. тез доповідей та наук. повідомл. учас-
Ю 70 ників всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених та здобувачів (Харків,
14 листоп. 2013 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана. – Х. : Нац. ун-т «Юрид. акад.
України імені Ярослава Мудрого» : Право, 2013. – 440 с.

ISBN 978-966-458-588-7

УДК 340(043.2)
ББК 67я431

ISBN 978-966-458-588-7

© Національний університет
«Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого», 2013
© «Право», 2013

методу криміналістичного аналізу злочинної діяльності визначають загальний порядок, послідовність та зміст вивчення параметрів, якостей, особливостей кожного досліджуваного елемента.

Криміналістичний аналіз злочинної діяльності, як структурної діяльності, передбачає виявлення тих тенденцій (закономірностей) всього загального, типового, що притаманно підготовці та вчиненню злочинних дій.

Зазначені задачі у тому чи іншому варіанті або сполучені зустрічаються в кожному акті слідчого, судового або експертного пізнання. Аналітичне пізнання складових частин будь – якого об'єкту або явища дійсності припускає перехід до синтетичного пізнання їх взаємозв'язку та в єдине ціле. Під час синтезу узагальнюються, співвідносяться, досліджуються як єдине ціле виділені під час аналізу властивості, встановлюються їх взаємозв'язки та причетність до певної, у тому числі і злочинної події.

Особливість методу криміналістичного аналізу злочинної діяльності полягає у тому, що за його допомогою втілюється дослідження об'єктів, які відображають минулі соціальні процеси, та суб'єктивні відношення до них осіб, які забезпечували, приймали участь в формуванні процесів соціального відображення.

Хоча, метод криміналістичного аналізу злочинної діяльності є мало-дослідженим методом, вважаємо що подальший розвиток його засад суттєво збагатить методологію, методику та практичний бік криміналістики.

Марочкін О. І.,

Національна академія правових наук України, Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса, аспірант

ПОНЯТТЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ РІШЕНЬ СЛІДЧОГО ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

КПК України не містить легального визначення рішення слідчого. Законодавцем до процесуальних рішень взагалі віднесені усі рішення органів досудового розслідування, прокурора, слідчого судді, суду (ч. 1 ст. 110 КПК), що не розкриває юридичної сутності рішення слідчого.

Проаналізувавши погляди вчених, вважаємо, що істотним їх недоліком є намагання вмістити у визначення рішення таких компонентів як

завдання, функції, зміст, юридичні властивості, форму та інших, що розмивають сутність цього феномену. Пропонуємо формулювати процесуальне рішення слідчого у вузькому значенні як акт його правозастосовної діяльності, спрямований на забезпечення реалізації завдань кримінального провадження, визначених кримінальним процесуальним законодавством.

Щоб всебічно виявити сутність кримінальних процесуальних рішень слідчого, їх співвідношення, значення і місце у структурі кримінального процесу, необхідно звернутися до їх класифікації. Вважаємо за доцільне звернути увагу на наступні *найбільш суттєві критерії класифікації процесуальних рішень слідчого*:

1) *за процесуальною формою їх викладення*: повідомлення (ст. 111 КПК); доручення (п. 3 ч. 2 ст. 40, ч. 1 ст. 69 КПК); вимога (п. 3 ч. 7 ст. 42 КПК); розпорядження (п. 3 ч. 7 ст. 42 КПК); постанова (ч. 3 ст. 110 КПК); виклик (с. 133 КПК); обвинувальний акт (ст. 291 КПК); клопотання (п. 5 ч. 2 ст. 40, ч. 4 ст. 176, ст. 292 КПК); запит про міжнародну правову допомогу (ст. 551 КПК); прохання про тимчасову передачу особи (ч. 1 ст. 565 КПК) тощо;

2) *за визначеністю в законі структурної впорядкованості рішень слідчого*: а) рішення, елементи змісту (структура, складники) яких встановлені законом (обвинувальний акт – ст. 291 КПК, клопотання про застосування запобіжних заходів – ст. 184 КПК); б) рішення, які не мають нормативно визначеної форми та змісту, а тільки названі в законі (доручення слідчого – ч. 3 ст. 40 КПК);

3) *в залежності від ступеня конкретизації визначення відповідних обставин* процесуальні рішення слідчого поділяються на такі: а) що містять оцінні поняття і вимагають застосування розсуду (рішення про відкриття матеріалів іншій стороні – ч. 1 ст. 290 КПК) і б) зміст яких конкретно визначений законом (рішення про надання стороні захисту, потерпілому матеріалів досудового розслідування для ознайомлення за їх клопотанням – ч. 1 ст. 221 КПК);

4) *за відношенням до предмету доказування* – рішення, які відповідають на основні питання кримінального провадження (чи мало місце кримінальне правопорушення, чи вчинив його обвинувачений), або вирішують проміжні питання, чи такі, що мають додатковий характер – можуть бути поділені на а) основні та б) додаткові;

5) *за інформаційним режимом їх прийняття*, рішення слідчого можуть бути поділені на такі, що приймаються: а) у звичайному інфор-

маційному режимі (ст. 223 КПК) та б) у особливому інформаційному режимі (ст. 246 КПК);

б) в залежності від етапу досудового розслідування, процесуальні рішення, які приймає слідчий можуть бути поділені на такі, що визначають: а) початок досудового розслідування (початкові) (ст. 214 КПК); б) спрямування досудового розслідування (проміжні) (ст. 223 КПК); в) закінчення досудового розслідування (кінцеві) (ст. 284 КПК);

7) за формою вираження рішення слідчого можуть бути поділені на такі, що а) потребують письмового вираження (ч. 3 ст. 110 КПК) та б) такі, що письмового вираження не потребують (наприклад, рішення про визнання достатніми зібраних доказів для складання обвинувального акту – ч. 1 ст. 290 КПК);

8) за функціональною спрямованістю (за виконуваними завданнями у кримінальному процесі) рішення слідчого поділяються на такі, що: а) визначають початок і спрямування досудового розслідування; б) є підставою залучення у кримінальне провадження його суб'єктів та визначають їх процесуальне становище; в) спрямовані на збирання і перевірку доказів; г) забезпечують належну поведінку суб'єктів кримінального провадження; д) спрямовані на реалізацію та охорону прав і законних інтересів осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні; е) забезпечують відшкодування збитків, заподіяних кримінальним правопорушенням, та можливу конфіскацію майна;

9) за юридичною силою рішення поділяються на такі, що: а) потребують погодження чи затвердження компетентною особою (погодження із прокурором – п. 5 ч. 2 ст. 40 КПК; погодження з керівником органу досудового розслідування – ч. 2 ст. 272 КПК; затвердження прокурором – ст. 291 КПК), а тому й набувають законної сили після такого погодження чи затвердження; б) не потребують погодження чи затвердження, а тому й набувають законної сили після їх прийняття слідчим (ч. 3 ст. 246 КПК);

10) в залежності від строків прийняття рішення – а) рішення, конкретні строки винесення яких встановлені законом (ст. 214 КПК); б) рішення, конкретні строки винесення яких законом не встановлені (ч. 3 ст. 284 КПК);

11) за ступенем процесуальної самостійності слідчого – рішення поділяються на такі, які він приймає самостійно (ст. 246 КПК), і такі, що потребують погодження їх стороною кримінального провадження

з боку обвинувачення (прокурором та керівником органу досудового розслідування) або отримання дозволу на їх реалізацію від слідчого судді;

12) *За стороною (суб'єктом), яка ініціює винесення рішення – на такі, що ініціюються слідчим (ст. 246 КПК) (стороною обвинувачення) і такі, що ініціює сторона захисту (наприклад, клопотання сторони захисту про залучення експерта – ст. 243 КПК; клопотання сторони захисту про тимчасовий доступ до речей і документів – ст. 160 КПК).* Можливий також поділ рішень на такі, що ініціює прокурор (п.п. 3, 4, 7, 10, 13 ч. 2 ст. 36, ч. 4 ст. 255 КПК), і такі, що ініціює слідчий суддя (п. 2 ч. 6, ч. 9 ст. 206, ч. 2 ст. 282 КПК);

13) *за ступенем унікальності, рішення можуть бути поділені на а) первинні (одиничні, штучні – ст. 214 КПК) та б) повторні (ч. 5 ст. 248 КПК);*

14) *за можливістю впливу слідчого на остаточність винесеного ним рішення на незмінні й такі, що можуть бути змінені, доповнені (ч. 2 ст. 185, ст. 279 КПК) або скасовані самим слідчим (ч. 2 ст. 305 КПК).* Крім того, *за можливістю впливу інших суб'єктів кримінального провадження на остаточність рішення слідчого, останні можна поділити на такі, що можуть бути скасовані (прокурором – п. 7 ч. 2 ст. 36 КПК та слідчим суддею – п. 1 ч. 2 ст. 307 КПК) та змінені (прокурором – п. 13 ч. 2 ст. 36 КПК);*

15) *за можливістю оскарження рішення слідчого на стадії досудового розслідування – на такі, що можуть бути оскаржені (ч. 1 ст. 303 КПК), та такі, що не підлягають оскарженню (ч. 2 ст. 303 КПК);*

16) *за суб'єктами кримінального провадження, які можуть оскаржити рішення слідчого (ч. 1 ст. 303 КПК);*

17) *за суб'єктами кримінального провадження, які вправі скасувати рішення слідчого, їх (рішення) можна поділити на ті, що можуть бути скасовані: а) слідчим (ч. 2 ст. 305 КПК); б) прокурором (п. 7 ч. 2 ст. 36 КПК); в) слідчим суддею (п. 1 ч. 2 ст. 307 КПК).*

Зрозуміло, що як і будь-яка інша, запропонована нами класифікація процесуальних рішень слідчого має в деякій мірі умовний характер, оскільки одне й те ж саме рішення одночасно може набувати ознаки різних класифікаційних підстав. Підсумовуючи наведене зазначимо, що відповідно до системного підходу до кримінального провадження як процесу, усі рішення слідчого знаходяться у взаємозв'язку і взаємодії:

одне прийняте процесуальне рішення слідчого обумовлює необхідність прийняття наступного процесуального рішення, що створює якісну визначеність кримінального провадження.

Гетьман Г. М.,
Національна академія правових наук
України, Науково-дослідний інститут
вивчення проблем злочинності іме-
ні академіка В. В. Сташиса, мол. наук.
співробітник

ЩОДО СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «СЛІДЧА ВЕРСІЯ» ТА «МОДЕЛЬ»

Розслідування і розкриття злочинів передбачає пізнання певних фактів, що являє собою процес виявлення, дослідження й аналізу, з метою встановлення причин, мотивів та наслідків вчинення злочину, зокрема, особи невідомого злочинця. Одним із засобів пізнання об'єктивної істини, під час розслідування злочину та виявлення осіб, що причетні до вчинення злочину, є формування та перевірка слідчих версій.

У криміналістиці проблемі формування вчення про криміналістичну версію приділялася певна увага. Однак, рівень наукових досліджень щодо цієї криміналістичної категорії діє підстави констатувати, що здебільшого увагу було зосереджено на вирішенні таких теоретичних проблем, які були пов'язані із визначенням поняття, змісту й сутності, значення версії, а також проблемам класифікації версій, у тому рахунку і проблемам формування версій. Разом із тим, невирішеними залишаються проблеми щодо співвідношення слідчої версії та моделювання, зокрема, співвідношення слідчої версії та моделі.

Дискусійний характер визначення поняття «версія» сприяв формуванню двох основних підходів щодо співвідношення таких категорій, як «версія» та «модель»: 1) версія – це ідеальна модель (О. М. Ларін, В. Л. Васильєв, М. М. Амосов), оскільки під час побудови версії та моделі слідчий керується законами логіки, які є подібними для указаних термінів; 2) версія та модель нетотожні поняття (В. Г. Лукашевич та О. В. Юнацький, О. Ф. Реховський, О. І. Баянов, Г. А. Густов).